

**LINKSNIŲ SINKRETIZMAS IR PRIELINKSNIŲ
KONSTRUKCIJŲ RAIDA ŠIAURINĖSE
LIETUVIŲ KALBOS TARMĖSE**

STASYS TUMĖNAS

Analitizmo reiškinių analizė – viena iš opesnių ir gyvai diskutuojamų paskutiniųjų dešimtmečių kalbotyros problemų. Analitinių ir sintetinių formų skirtumai ir panašumai įvairiose kalbose, analitinių elementų skyrimo kriterijai aptarti V. Jarcevos [1963, 1965], O. Jesperseno [1958], M. Guchman [1955, 1968], E. Sepiro [1934], N. Solncevos [1985] ir kitų darbuose.

Daugiausia sunkumų tiriant analitines formas kyla todėl, kad čia susikerta tokios skirtingos gramatikos sritys kaip sintaksė ir morfologija. Pvz., tarnybiniai žodžiai padeda reikšti sintaksinius žodžių ryšius, bet su jais sudaromos ir morfologijos lygmenyje nagrinėjamos analitinės formos. Jeigu tarnybiniai žodžiai padeda išreikšti sintaksinius santykius, kalbame apie sintaksinį tarnybinio žodžio vaidmenį, o jeigu tarnybinis žodis perteikia morfologinę (pvz., gramatinių kategorijų) reikšmę, tai tokiu atveju kalbame apie jo morfologinį vaidmenį, tarnybinį žodį apibrėždami kaip analitinės formos elementą [plg. Солянцева, 1985, c. 90].

Pagal analitinių priemonių vaidmenį jau nuo XIX a. (Schlegelio, Schleicherio ir kitų tyrinėtojų darbų) skiriamos sintetinio ir analitinio gramatinės sandaros tipo kalbos [žr. Кузнецов, 1954]. Šiuo metu analitinėmis kalbomis paprastai laikomos tos, kuriose „gramatiniai santykiai reiškiami tarnybiniais žodžiais, žodžių tvarka, intonacija ir panašiai“ [Ахманова, 1966, c. 530]. Sintetinėse kalbose gramatiniai santykiai daugiausia reiškiami žodžių formomis, o ne tarnybiniais žodžiais, žodžių tvarka ar supersegmentiniais vienetais [plg. Кузнецов, 1954, c. 20; Солянцева, 1985, c. 139; Lewandowski, 1979, p. 45–46, 955]. Kadangi daugumoje kalbų vartojami įvairūs gramatinių santykių raiškos būdai, prie analitinių ar sintetinių kalbų jos skiriamos pagal vienos ar kitos technikos vyravimą.

Lietuvių kalba, skiriama prie sintetinių kalbų, turi turtingą linksnių sistemą: kelis linksniavimo tipus, 7 linksnius. Kartu lietuvių kalboje pastebime ir analitiniam tipui būdingų elementų. Pvz., greta sintetinės formos *važiuoti autobusu* pavartojama ir analitinė forma *važiuoti su autobusu*, sangrą-

žinė forma *nusipirkti* kartais pakeičiama *nupirkti sau*, plg. dar *kaimynas statosi namą | kaimynas stato sau namą* [žr. Geniušienė, 1981, p. 6]. Vis dažniau vartojami šalutiniai sakiniai vietoje dalyvinių ir padalyvinių žodžių grupių: *sakėsi grįžęs : sakė, kad grįžo; žinau jį sergant : žinau, kad jis serga; saulei leidžiantis : kai leidosi (leisis) saulė*.

Panašus procesas pastebimas ir kitose sintetinėmis laikomose kalbose, turinčiose afiksinę morfologiją, pvz., rusų kalboje [Солнцева, 1985, c. 128 – 129].

Vienas ryškiausių analitizmo reiškinių, pastebimų įvairiais daugelio kalbų raidos laikotarpiais – linksnių keitimas prielinksninėmis konstrukcijomis. Šis reiškinys artimai susijęs su linksnių sinkretizmu, nes linksnių galūnių homonimiją galima laikyti pagrindine priežastimi, dėl kurios tos reikšmės, kurios anksčiau buvo žymimos tik skirtingomis daiktavardžių linksnių formomis, nusakomas prielinksninėmis konstrukcijomis.

Iš tarmių ir senesnių kalbos šaltinių duomenų matyti, kad analitinės konstrukcijos linkusios plisti ir tam tikrais atvejais netgi išstumia iš vartosenos kai kurias sintetines formas. Tuo būdu sintaksinės konstrukcijos palaipsniui perima linksnių reikšmių skyrimo funkciją.

Šiame straipsnyje, remiantis šiaurinių lietuvių kalbos tarmių duomenimis, bandoma aptarti tuos linksnių sinkretizmo ir prielinksninių konstrukcijų raidos atvejus, kuriems postūmį yra davusi galūnių redukcija.

Linksnių sinkretizmo samprata padeda susieti morfologinį ir sintaksinį (resp. funkcinį) aspektus. Kokios linksnių sinkretizmo priežastys? Šiuo klausimu kalbininkų nuomonės nesutampa.

D. Čebelis, ištyręs analitinių elementų gausėjimą lotynų kalboje [Чебалис, 1962, c. 246], nustatė, kad vardažodžių linksniavimo sistemoje sinkretizmas nėra mechaniškas linksnių mišinys. Linksniai tam tikromis aplinkybėmis veikiau susilieja arba sutampa. Dėl linksnių sinkretizmo ne tik suvienodėja linksnių galūnės įvairiose paradigmose, o redukuojama visa linksniavimo sistema, kartais dėl to išnyksta ir pati linksnio kategorija [ten pat, p. 246].

Su linksnių nykimu dažnai esti susijusi ir žodžių tvarkos stabilizacija. Kai kuriose germanų kalbose veiksnio ir tiesioginio papildinio funkcijas galima nustatyti pagal jas reiškiančių žodžių vietą. Tuo būdu sintetiškai nusakomi tie funkciniai skirtumai, kurie kitados buvo reiškiami tik fleksijomis [plg. Чебалис, 1963, c. 277].

Tarp slavų kalbų toliausiai analitizmo kryptimi yra nuėjusi bulgarų kalba. Kai kurie tyrinėtojai mano, kad bulgarų kalboje linksnių skirtumai išnykę visų pirma dėl fonetinio galūnių suvienodėjimo ir analogijos procesų. Sutapus linksnių formoms, jų vietoje įsigalėjo analitinio tipo konstrukcijos [plg. Дуриданов, 1956; Чешко, 1970].

Tačiau yra ir priešinga hipotezė, laikanti prielinksninių konstrukcijų įsigalėjimą fleksijų nykimo priežastimi [Meyer, 1920; Valin, 1980]. Mat įsigalėjus prielinksniams, fleksijos tampančios nebereikalingos ir todėl palaipsniui nykstančios. L. Bulachovskis manė, kad linksniai lotynų ir bulgarų kalbose sutapo tais laikais, kai jau buvo įsigalėję prielinksniai; tam sutapimui labai palankūs buvę ir fonetiniai dėsniai.

Lietuvių kalbos tarmių tyrinėtojai (V. Grinaveckis, A. Girdenis) jau seniai nustatė, kad fleksijų redukcija žemaičių tarmėje yra susijusi su kirčio atitraukimu. Šios krypties darbus, remdamasis gausiais statistiniais duomenimis, apibendrino J. Pabrėža [1984, p. 145–150]. Neabejotina, kad toks ryšys yra būdingas ir rytų aukštaičiams šiaurės panevėžiškiams, kurių tarmėje, einant iš pietų į šiaurę, stiprėja kirčio atitraukimas (šiaurinėje dalyje panevėžiškiai turi visuotinį kirčio atitraukimą: *d'k'əl's', vaikū*) ir labai smarkiai redukuoja fleksijas (ypač šiaurinėje dalyje: *vai.ks, ai.n* ir pan.)¹.

Tokiomis aplinkybėmis svarbu išaiškinti, kokią įtaką turi fleksijų redukcija morfologiniams ir sintaksiniam procesams šiaurinėse tarmėse, kaip ji veikia analitinio tipo prielinksninių konstrukcijų vartojimą [plg. Tumėnas, 1985]. Patyrinėjus rytų aukštaičių panevėžiškių ir vakarų aukštaičių šiauliškių tarmių tekstus paaiškėjo, kad rytų aukštaičių panevėžiškių tarmėje linksninių ir prielinksninių konstrukcijų santykį lemia 2 faktoriai: **istorinis** ir **geografinis**. Istorinio faktoriaus veikimas pasireiškia tuo, kad prielinksninės konstrukcijos plačiausiai vartojamos jaunosios kartos kalboje, mažiau – senosios kartos atstovų kalboje ir dar mažiau – XIX a. pabaigoje užrašytuose tarmės tekstuose. Geografiniu požiūriu prielinksninių konstrukcijų vartojimo intensyvumas tiesiog proporcingas galūnių redukcijos laipsniui einant iš šiaurės į pietus.

Vakarų aukštaičių šiauliškių tarmėje, kur galūnių redukcijos skirtumai nedideli, ryškiai veikia tik istorinis faktorius [Tumėnas, 1986].

Rytų aukštaičių panevėžiškių ir kupiškėnų tarmių duomenys pateikiami pagal tekstus, užrašytus Žeimelio, Pāvitinio, Linkuvės, Pāvvalio, Skāpiškio, Pāndėlio apylinkėse. Aptariant šiaurės žemaičių tarmės daiktavardžio linksniavimo paradigmų ypatybes, remiamasi J. Aleksandravičiaus [1963], A. Girdenio [1963, 1977] darbais.

Šiaurės žemaičių linksniavimo paradigmoje yra sutapusios kai kurių linksnių formos. Taip atsitiko a- ja- kamienių daiktavardžių vienaskaitoje – kilmininkas sutapo su galininku: K., G. *lāuka, vira, gāidi*, o- kamienių dkt. dgs. sutampa V. – G.: *trūobas*, ē- kamienių dkt. vns. G. – [n.: *gērve*,

¹ Kadangi šiame darbe kalbama apie tarmių morfologijos ir sintaksės dalykus, pavyzdžiuose nežymimi vadinamieji „murmamieji balsiai“, juoba kad dėl jų buvimo šiaurės panevėžiškių tarmėje ligi šiol diskutuojama [plg. Garšva, 1984; Kačiuskienė, 1983].

dgs. N. – Įn.: *gėrviėms*, u- kamienių dkt. G. – Įn.: *sūno*, priebalsinio kamieno dgs. V. – G.: *pėjiminis* ir t.t.

Rytų aukštaičių kupiškėnų tarmėje sutampa a- kamienių daiktavardžių vns. N. – Įn.: *vīru*, *laūku* – ja- kamienių vns. N. ir Įn. reiškiamas apibendrinta forma *sārkl'u*, *bró'l'u*, i- kamienių apibendrinta vns. G. ir Vt. forma – *pś.lti* arba N. ir Įn. – *žvėru*, priebalsinio kamieno sutampa N. ir Įn. – *š-ksen'u*.

Homonimiškų linksnių formų susidarymą dėl fleksijų redukcijos reikia skirti nuo linksniavimo tipų persigrupavimo ir kamienų mišimo. Kamienų mišimas ir paradigmų unifikavimo tendencijos (ypač būdingos tarmėms), A. Girdenio ir A. Rosino nuomone, „veikiau stiprina sintetinę linksnių sistemą, nes jos pamažu naikina funkciškai netikslingus galūnių skirtumus. Sintetiškumo resp. analitiškumo atžvilgiu mūsų linksniavimas liktų iš esmės nepakitęs net tuo atveju, jeigu jį besudarytų tik viena linksniuotė – svarbu tikslai, kad po tų permainų visi dabar vartojami ir skiriami linksniai išlaikytų skirtingą išraišką“ [Girdenis, 1977, p. 348].

Kitas dalykas – linksnių sinkretizmo atvejai, kuriais atskiros linksnių formos praranda tą „skirtingą išraišką“, reikalingą sintaksiniam santykiams diferencijuoti. Šiuo atveju komunikacijos poreikiai skatina sutapusių fleksinių formų homonimiją kompensuoti kitomis, paprastai sintaksinėmis, priemonėmis – žodžių tvarka arba prielinksninėmis konstrukcijomis. Tuo būdu atstatomas ankstesnis sintaksinių santykių raiškos skirtumas, tačiau vietoj sintetinio tipo gramatinės priemonės (fleksinės formos) įsigali analitinio tipo prielinksninė konstrukcija. Šia kryptimi panevėžiškių tarmėje nueita daug toliau negu kitose minėtose tarmėse.

Dėl ryškios galūnių redukcijos panevėžiškių tarmėje sutapo skirtingų linksnių formos įvairių fleksinių kamienų (ypač vyriškosios giminės) paradigmose (sutapusios formos paradigmose pažymėtos numeruotais kvadratais):

o- kamienas		ja- kamienas	
V. vīrs, p'qřšts		V. bró'l's', ař'k'əl's'	
K. vī'ra, p'qřšta		K. bró'le, ár'k'l'e	
N. vīr [1], p'qřšt [1]		N. bró'l' [1], ár'k'əl' [1]	
G. vīrō, p'qřšto		G. bró'l' [2], ár'k'əl' [2]	
Įn. (sō) vī'r [2], (sō) p'qřšt [2]		Įn. (sō) bró'l' [3], (sō) ár'k'əl' [3]	
Vt. (terp) vī'ra, (terp) p'qřšta		Vt. (terp) bró'læ, (terp) ár'k'l'e	
ė- kamienas		i- kamienas	
V. kárve, žėme		V. vāg's'	
K. kárveš', žė'meš'		K. vāgeš'//vā'ge	
N. kárve [1], žėmę [1]		N. vā'g' [1]	

G. kárve [2], žēme [2]	G. vā'g' [2]
Īn. (sø) kár'v' (sø) žēm'	Īn. (sø) vāg' [3]
Vt. (terp) kárveš', (terp) žē'meš'	Vt. (terp) vā'ge/(terp) vāgeš'

a- kamienas

u- kamienas

V. šāk [1]	V. tōrģs
K. šākqs	K. tōrģqs
N. šā'kε	N. tōrģ [1]
G. šā'kø	G. tōrģø
Īn. (sø) šāk [2]	Īn. (sø) tōrģ [2]
Vt. (terp) šākqs	Vt. (terp) tōrģqs

Priebalsinis kamienas

V. vañdø, àkmo
K. vándene, à'kmenēš'
N. vánden' [1], à'kmen' [1]
G. vánden' [2], à'kmen' [2]
Īn. (sø) vánden' [3], (sø) à'kmen'/(ēš) à'kmeņe
Vt. (terp) vándene, (terp) à'kmenēš'

Iš pateiktų linksniavimo pavyzdžių matyti, kad tarmės linksniavimo sistemoje visiškai homonimiški tapo šie vienaskaitos linksniai: o- kamieno N. – Īn., é- kamieno N. – G., a- kamieno V. – Īn., u- kamieno N. – Īn., ja-, i- ir priebalsinio kamienų apibendrinti net trys linksniai – N. – G. – Īn.

Daugiskaitos paradigmosse linksnių galūnės išlaikytos. Tad linksniai neišnyko, tik smarkiai susilpnėjo opozicijos, neutralizacija apėmė plačią linksnių vartojimo sritį. Kad nenukentėtų komunikacijai svarbių reikšmių perteikimas, turėjo būti aktyvinamos sintaksinės kalbos priemonės.

Gramatinę funkciją atliekančių linksnių – vardininko, galinininko, kilmininko [plg. Kuryłowicz, 1964, p. 179–206] priešpriešos dėl galūnių redukcijos nė vieno kamieno paradigmoje nėra neutralizuotos. Matyti, dėl to ir subjektinių, objektinių bei atributinių santykių raiška tarmėje nėra pakitusi. Nepastebime ir ryškesnės žodžių tvarkos stabilizacijos, kuri paprastai padeda tarp savęs skirti vadinamuosius gramatinius linksnius. Daugiausia neutralizuotos priešpriešos tarp vadinamųjų semantinių linksnių (naudinininko ir įnagininko) ir tarp semantinę funkciją turinčio naudinininko ir galinininko. Kaip tik šių semantinių linksnių vartosenoje pastebime ryškiausių pakitimų: jų išblukusius skiriamuosius požymius labiausiai linkstama kompensuoti prielinksniais.

Palyginus su bendrine kalba, tarmėje pastebimas linksnių ir prielinksnių konstrukcijų funkcijų pergrupavimas: prielinksniai, atlikdami distinkty-

vinę funkciją, atstoja redukuotas linksnių galūnes. Reiškiant priemonės, vietos santykius tarmėje vartojamos konstrukcijos su prielinksniais *šp* 'su', *ėš* 'iš', *par* 'per'. Visais atvejais jos atlieka tą pačią funkciją kaip įnagininko formos bendrinėje kalboje: *atjō'jō šp_ār'k'al* (arkliu), *kę spi're ęš_bā'ta* (batu), *vōs ad'b'rōdō par_tō.pē.l'k'ę* (ta pelke); *galvō't' rei'k'ne šp_kō'jom o šp_gdly* (ne kojomis, o galva), *i'ōk mōsuōj | mōsuōj šp_ķęřv'* (kirviu), *pas'k'au' toks_g'r'ō'v's' ė'je par_laū'kō* (nebūtinai perkirto lauką – lauku) *ž'ū'r' par_ķęřō.ns | mā'ta kor_ķar'ūomēne ai'n.*

Kartu siaurėja linksnių ir prielinksnių konstrukcijų sinonimija. Pvz., nusakant judėjimo vietą ar kelią, tarmėje dabar vartojamos tik prielinksninės konstrukcijos su *par*, *po*, nusakant veiksmą daikto paviršiuje – su *ont* 'ant':

par_laū'ks nū.l'ake kai'p_āk's' ęždē'gęš' (laukais), *namō'g'r'ōžō par_ģeležiwkel'* (geležinkelio).

kē'l's' ė'je par_ml_škō (mišku), *pař kē'l' važ'ā'va mā.šinōs* (kelio), *ař-k'al's' nū.lake par_pievō* (pieva), *vā.ikšta pō_ml_škō, kār'vem' gērē duōdava ęs't' | pō_dō'bēls gani'dava, kanā' dařže ont ká.lna tē_niēks neužá.ug, al'ķep tiē' on_kiēma priř.štōs tos_ķār'veš'* (kieme).

Latvių kalboje homoniminių formų linksniavimo sistemoje pasitaiko jau ne tik tarmėse, bet ir bendrinėje kalboje. Panašiai kaip ir lietuvių kalbos šiaurinėse tarmėse latvių kalboje sutampa vienaskaitos galininko ir įnagininko linksniai, pvz.: *galdu* – (ar) *galdu*, *zemi* – (ar) *zemi*, *uguni* – (ar) *uguni*. Linksnių sinkretizmas čia yra palietęs ir daugiskaitą, kur homonimiškomis tapo naudininko ir įnagininko formos: *galdiem* – (ar) *galdiem*, *zemēm* – (ar) *zemēm*, *ugunim* – (ar) *ugunim*.

Homoniminių formų susidarymas linksniavimo paradigmoje būdingas ir rusų kalbos, ypač pietinėms ir vidurinėms tarmėms [Солжуг, 1983, с. 82]. Čia moteriškosios giminės vienaskaitoje homoniminės formos vartojamos kilmininko, naudininko ir vietininko reikšmėmis su apibendrinta galūne – e, pvz.: *у женé, к женé, о женé*. Pietryčių tarmėse sutampa kai kurių žodžių (мать, дочь, свекровь) net 4–5 linksniai, pvz., Kostromos srities Ivanovskojės (с. Ивановское) kaime: V–K–N–Vt. *доци*, Archangelsko srities Zadorjės (с. Задорье) kaime V–K–N–G *доци* [ten pat, p. 84].

Aptartus šiaurinių lietuvių kalbos tarmių linksniavimo paradigmų pakitimus galima trumpai apibendrinti taip.

1. Kirčio atitraukimas yra susijęs su galūnių redukcija.

2. Galūnių redukcija sudaro sąlygas pakitimams morfologinėse linksniavimo paradigmoje (sutampa skirtingų linksnių formos įvairių fleksinių kamienų paradigmoje).

3. Morfoliginiai pakitimai sudaro sąlygas plisti analitinėms konstrukcijoms (pvz., prielinksnių konstrukcijų išigalėjimui).

Čia sumintų pakitimų nebūtina projektuoti į skirtingas raidos pakopas, tai veikiau skirtingais atžvilgiais aptariamas sudėtingas diachroninis procesas. Tai, kas fonetiniu požiūriu yra galūnių redukcija, morfologijoje reiškiasi linksnių sinkretizmu ir kartu stimuliuoja prielinksnių konstrukcijų raidą [plg. Lakoff, 1972, p. 172–198]. Vis dėlto fonetiniai pakitimai, matyt, buvo pagrindinė viso proceso sąlyga. Tuo atžvilgiu lietuvių kalbos tarmių duomenys patvirtina pažiūrą tų kalbininkų, kurie teigia lemiamą fonetinių procesų vaidmenį kalbos evoliucijai [plg. Бурсье, 1952].

Šie procesai ryškiausi tose vietose, kur stipriausias kirčio atitraukimas ir galūnių redukcija – Pašvitinyje, Linkuvoje, Pasvalyje – šiaurinėse panevėžiškių tarmės vietose, o einant į pietus – apie Raguvą, Krekenavą, taip pat kupiškėnų tarmėje – minėti reiškiniai daug silpnesni.

СИНКРЕТИЗМ ПАДЕЖЕЙ И РАЗВИТИЕ ПРЕДЛОЖНЫХ КОНСТРУКЦИЙ В СЕВЕРНЫХ ГОВОРАХ ЛИТОВСКОГО ЯЗЫКА

Резюме

В данной работе описываются некоторые проблемы аналитических явлений в языке. Особое внимание уделяется проблеме синкретизма падежей. На основе примеров северных говоров Литвы характеризуются омонимичные падежи существительных, даются некоторые парадигмы отдельных основ. Результаты исследования в области падежного синкретизма позволяют утверждать, что существует связь между фонетическими, морфологическими и синтаксическими процессами.

LITERATŪRA

- Aleksandravičius, 1963 – Aleksandravičius J. Kretingos tarmės daiktavardžio kaitybės ypatybės ir galūnių raida // *Kalbotyra*. – 1963. – T. 9.
- Garšva, 1984 – Garšva K. Šiaurės vakarų panevėžiškių fonologinės sistemos pagalbines priemones ir variantai // *LTSR MA darbai. A ser.* – 1984. – T. 4 (89). – P. 132–135.
- Geniušienė, 1981 – Geniušienė E. Tranzityvinių sangrąžinių veiksmažodžių sinonimai // *Kalbotyra*. – 1981. – T. 32, šas. 1. – P. 4–13.
- Girdenis, 1963 – Girdenis A. i-kamieniai Tirkšlių tarmės daiktavardžiai [ir jų raida // *Kalbotyra*. – 1963. – T. 6. – P. 29–36.
- Girdenis, 1977 – Girdenis A. Rosinas A. Lietuvių kalbos daiktavardžio linksnia-vimo tipų hierarchija ir pagrindinės jos kaitimo tendencijos (Bendrinės kalbos ir žemaičių tarmės duomenimis) // *Baltistica*. – 1977. – T. 13, šas. 2. – P. 338–348.
- Kačiūskienė, 1983 – Kačiūskienė G. Šiaurės panevėžiškių murmamųjų balsių fonetinės ypatybės, distribucija ir fonologinė interpretacija // *Kalbotyra*. – 1983. – T. 34, šas. 1.
- Kuryłowicz, 1964 – Kuryłowicz J. *The Inflectional Categories of Indo-European*. – Heidelberg, 1964. – P. 179–206.
- Lakoff, 1972 – Lakoff R. Another look at drift // *Linguistic Change and Generative Theory*. – Bloomington; London, 1972. – P. 172–198.

Lewandowski, 1979 – Lewandowski Th. Linguistisches Wörterbuch. I–III. – Heidelberg, 1979.

Meyer, 1920 – Meyer K. Der Untergang der Deklination im Bulgarischen. – Heidelberg, 1920.

Pabrėža. 1984 – Pabrėža J. Galūnių redukcijos ryšys su kirčio atitraukimu šiaurės žemaičių tarmėje // Baltistica. – 1984. – T. 20, sąs. 2. – P. 145–150.

Tumėnas, 1986 – Tumėnas S. Linksniinių ir prielinksniinių konstrukcijų santykis panevėžiškių tarmėje // Jaunųjų filologų darbai. – 1986. – T. 2.

Valin, 1980 – Valin R. Problématique du changement linguistique et psychosystematique du langage. – In: Travaux de linguistique et de littérature. Strasbourg, 1980, vol. 18.

Ахманова, 1966 – Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. – М., 1966.

Бурсье, 1952 – Бурсье Э. Основы романского языкознания. – М., 1952.

Гухман, 1955 – Гухман М. М. Глагольные аналитические конструкции как особый тип сочетаний частичного и полного слова (на материале немецкого языка) // Вопросы грамматического строя. – М., 1955.

Гухман, 1968 – Гухман М. М. Грамматическая категория и структура парадигм // Исследования по общей теории грамматики. – М., 1968.

Дуриданов, 1956 – Дуриданов И. Към проблемата за развоја на българския език от синтетизъм към аналитизъм // Годишник на Софийския университет / Филологически факултет. – Т. LI, ч. з. – София, 1956.

Есперсен, 1958 – Есперсен О. Философия грамматики. – М., 1958.

Кузнецов, 1954 – Кузнецов П. С. Морфологическая классификация языков. – М., 1954.

Сепир, 1934 – Сепир Э. Язык. – М. – Л., 1934.

Солянцева, 1985 – Солянцева Н. В. Проблемы типологии изолирующих языков. – М., 1985.

Сологуб, 1983 – Сологуб А. И. О синкретизме форм в склонении существительных женского рода единственного числа по диалектным данным // Русские народные говоры (лингвогеографические исследования). – М., 1983.

Чебьялис, 1962 – Чебьялис Д. Проблема образования двухпадежной системы склонения в поздней латыни на территории Галлии // Kalbotyra. – 1962. – Т. 4. – P. 245–260.

Чебьялис, 1963 – Чебьялис Д. Основные пути развития системы имени в старофранцузском // Kalbotyra. – 1963. – Т. 6. – P. 257–277.

Чешко, 1970 – Чешко Е. В. История болгарского склонения. – М., 1970.

Vilniaus V. Kapsuko universitetas
Baltų filologijos katedra

Iteikta
1986 m. sausio 20 d